

Sisältö

Aluksi 10

Sukutaulu 15

1 Kaupunkiin 17

Pyykkäri Maria Elisabet Ahlqvist 1780–1847

Kaksi Kuopiota 17

Syntyperän arvoitus 21

Tavallinen tarina 26

2 Hellästi rakastava äitinne 37

Emännöitsijä Maria Augustina Ahlqvist 1820–1867

Augustina ja miehet 37

Tapaus Wendt 43

Emännöitsijäksi Peltolaan 48

Ukko Stenius 55

Elämää Selkärannalla 62

3 Suomea varten 71

August Ahlqvistin nuoruus 1844–1849

Pappilan kotiopettaja 71

Ensirakkaus 75

Kirjailijanalku 80

Suomalaisuusaatteen pesä 89

Runon mailla 95

Suometar ja aktivismin aika 102

Savosta Vienan saloille 108

Kajaanissa ja Oulussa 115

Nordenstamin paluu 121

4 Avartuvat maisemat 131

August Ahlqvist löytää itsensä 1850–1862

- Elämä etsii suuntaansa 131
- Inkerissä, Virossa ja Aunuksessa 137
- Volgan mutkassa 147
- Siperian soilla 155
- Sanomalehtiväittelyä ja teatteriharrastuksia 163
- Säkeniä 170
- Avioliitto ja Keski-Euroopan matka 175

5 Puolimaailman loiste 181

Marie Antoinette Ahlqvistin suku 1794–1861

- Kurtisaani ja libertiini 181
- Löfin siskokset 186
- Amiraalin turvatit 192
- Fabritiuksen perhe 198

6 Ei perkele eikä enkeli 207

August Ahlqvist voimansa tunnossa 1863–1876

- Fennomaaniprofessori 207
- Perheenisä 217
- Kielenvartija ja kielitaistelija 226
- Aleksis Kiven tuho 236
- Yks' perkele, yks' enkeli 244

7 Virrat vitkalleen vierivät 251

August ja Marie Ahlqvistin elämä 1877–1916

- Takaisin Siperiaan 251
- Obin lautturit 262
- Viimeinen tutkimusmatka 273
- Ystäviä ja sukulaisia 279
- Rehtorikausi ja maineenpalautus 282
- Suurmiehen kuolema 290
- Marie ja Väinö 299

8 Sana aikansa sanottu 307

Fredrik Ahlqvistin oppivuodet 1844–1855

- Musta kaarti 307
- Katariina Toivanen 313
- Kirjaltajana Helsingissä 317
- Faktori ja suomentaja 323
- Maamiehen Ystävän toimittaja 329

9 Taitava taidostaan 335

Kirjanpainaja Fredrik Ahlqvist 1856–1862

- Rongaisen ja Ahlqvistin kirjapaino 335
- Aschan ja kumppanit 339
- D. E. D. Europaeus ja Fredrikin sanomalehtityöt 343
- Oulun kausi ja Lukemisia kansalle 348
- Venykekirjoituksen asialla 354
- Kalevipoeg Kuopiossa 362

10 Sivistyksen levittäjä 367

Fredrik Ahlqvist kirjapainonomistajana 1862–1867

- Mannisen ja Ahlqvistin kirjapaino 367
- Maatalousoppaista koulukirjoihin 372
- Tapio valistaa ja viihdyttää 381
- Yhdistystoimintaa ja tasa-arvopyrkimyksiä 389

11 Muuttelijaelämää 401

Fredrik Ahlqvistin kulkurivuodet 1867–1876

- Kirjapainon menetys 401
- Nälkäsyksy 406
- Mahtava ja kurja Pietari 409
- Jyväskylässä Schildtin painossa 417
- Maailman rannan vaeltaja 420
- Hajaantunut perhe 425
- Viimeiset yritykset 429
- Fredrikin perintö 435

12 Jäljelle jääneet 441

Katariina Ahlqvist ja lapset 1876–1938

Kovia kohtaloita 441

Maria Magdalena, viimeinen Ahlqvist 447

Piristen ja Kekäläisten jälkipolvet 457

13 Rautaa vaiko höyryä 465

Pikkoveljet Oskar ja Yrjö Kivinen 1853–1904

Tehtaisiin ja laitureille 465

Kirjeitä Varkaudesta 474

Laivanpäällikkönä Inkerissä 483

Värtsilän Kiviset 493

Lopuksi 502

Liite 1. August Ahlqvistin teoksia 510

Liite 2. Fredrik Ahlqvistin suomennokset ja muut teokset 513

Viitteet 519

Lähteet 547

Kuvalähteet 561

Paikkahakemisto 567

Henkilöhakemisto 571